

Kommentarer på “De fattiga och de rika – en ESO-
rapport om inkomstjämlighet och inkomströrlighet i
Sverige 1991-2021”

Jesper Roine, SITE, Handelshögskolan i Stockholm

2025-12-09

Den stora underliggande frågan – Har Sverige blivit mer ekonomiskt ojämlikt sedan 1990-talet?

- Tvärsnittsmått på inkomstojämlikhet har ökat sedan 1990-talet
 - Dock stor variation i vilka **inkomstkomponenter** som drivit utvecklingen i olika perioder och i olika delar av fördelningen (arbetsinkomster på 1990-talet, kapitalinkomster och transfereringar därefter). Många anledningar till att studera dessa trender separat för att förstå utvecklingen i disponibla inkomster.
- Men betyder det verkligen att ”den riktiga ojämlikheten” ökat om vi tar hänsyn till att personer kan flytta sig i fördelningen från år till år?
 - Många sätt att tänka kring “riktig ojämlikhet” (vissa bättre än andra).
Fokus här: **MOBILITET**

Varför bryr vi oss om inkomstmobilitet?

- Idén om att kortsiktiga ojämlikheter “inte spelar så stor roll” (eller t.o.m. är tecken på en speciellt dynamisk ekonomi) givet att rörligheten är stor har förts fram under lång tid.

*A major problem in interpreting evidence on the distribution of income is the need to distinguish two basically different kinds of inequality; **temporary, short-run differences in income, and differences in long-run income status.** Consider two societies that have the same annual distribution of income. In one there is great mobility and change so that the position of particular families in the income hierarchy varies widely from year to year. In the other there is great rigidity so that each family stays in the same position year after year. The one kind of inequality is a sign of dynamic change, social mobility, equality of opportunity; the other, of a status society.*

(Friedman, 1962, 171).

- Inte uppenbart att “det inte spelar roll” om man “bara” är fattig under ett år...Men självklart är det skillnad på att vara det ett år eller många i rad!

Inte heller i Sverige är frågan ny

- Jämförelser av årlig ojämlikhet och ojämlikhet över “livstidsinkomster”.

*This paper uses register data on tax assessed income from 1951 to 1989 for a representative sample of Swedish men in order to compare the distributions of annual income and “lifetime” income. It is found that the dispersion of lifetime income is around 35 to 40 percent lower than typical cross-sections of annual income. [.] **This finding implies that the common approach to study the development of income distribution by using only annual income can be misleading***

Björklund, 1993

- Ändras bilden av ojämlikhet mellan nordiska länder och USA när man förlänger perioden från ett års tvärsnitt till längre perioder?

*The results suggest that inequality is grater in the US than in Scandinavia **and that the inequality ranking of of countries remains unchanged when the accounting period of income is extended from one to eleven years. The pattern of mobility turns out to be remarkably similar, in the sense that the proportionate reduction in inequality from extending the accounting period of income is much the same.***

Aaberge et al. 2002

Vad vet vi från tidigare studier

- Vi vet att personer rör sig i fördelningen, främst av livscykelorsak, men också på grund av tillfälliga chocker (konjunktturnedgång, arbetslöshet, etc.)
- Vi vet att Gini-koefficienten minskar när vi mäter inkomster över längre tidsperioder och att över tid är allt färre kvar i respektive decil
- Men dessa mönster kastar inte om bilden i länderjämförelser. Minskningen av Gini är förvånansvärt lik när man mäter inkomster över längre perioder (tar hänsyn till mobilitet)
- Mer ojämlika länder är inte tydligt mer “dynamiska” (inte heller i intergenerationella termer; Björklund och Jantti 1997; “Gatsby-kurvan”)
- Frågan är inte om mobilitet spelar roll utan hur vi ska tolka det vi

En liten kommentar om “problemet med Gini”

Gini är ett (av många) sätt att beskriva hur (o)jämn en fördelning (av vad som helst) är. Det finns inget speciellt “tvärsnittsmässigt” med Gini. Man kan till exempel räkna ut en Gini-koefficient över livsinkomster.

Eller så kan man räkna ut Gini över inkomster under den period i livet som bäst fångar “livsinkomster” (runt 40 års ålder; Haider och Solon 2006; Böhlmark och Lindquist 2006)

Detta skulle fånga delar av vad Friedman (1962) var ute efter, men inte heller det är allt. Rörlighet/persistens är viktigt i sig!

Huvudanalysen i denna rapport

- Inkomstpersistens (långvarigt, 5 år, i decil 1, i decil 10, etc.)
- Relativ inkomstutveckling (följer personer som börjar i D1 och ser hur deras snitt utvecklas relativt snittet för alla över tid).
- Real individuell inkomstillväxt (om man börjar i D1/D10 etc. hur mycket växer ens inkomster i snitt under de kommande åren).

I all analys begränsat till “individuell disponibel inkomst” med fokus på åldern 25-67 (med appendix 18+ och 25+, samt borttagande av de lägsta/negativa inkomsterna).

Exempel på resultat

Figur 4.1 Låginkomstpersistens: Andel som är kvar i decil 1 fem år senare (25–67 år)

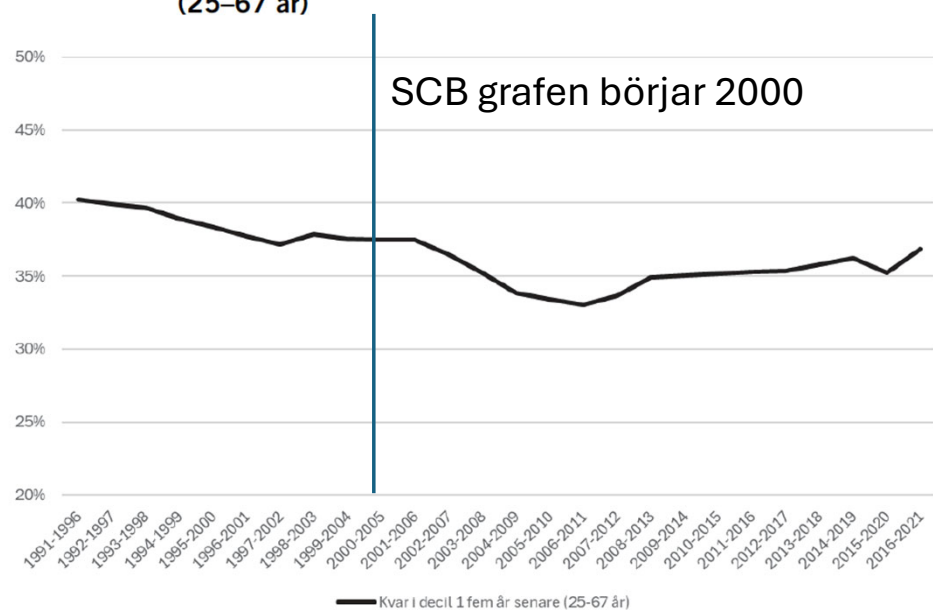
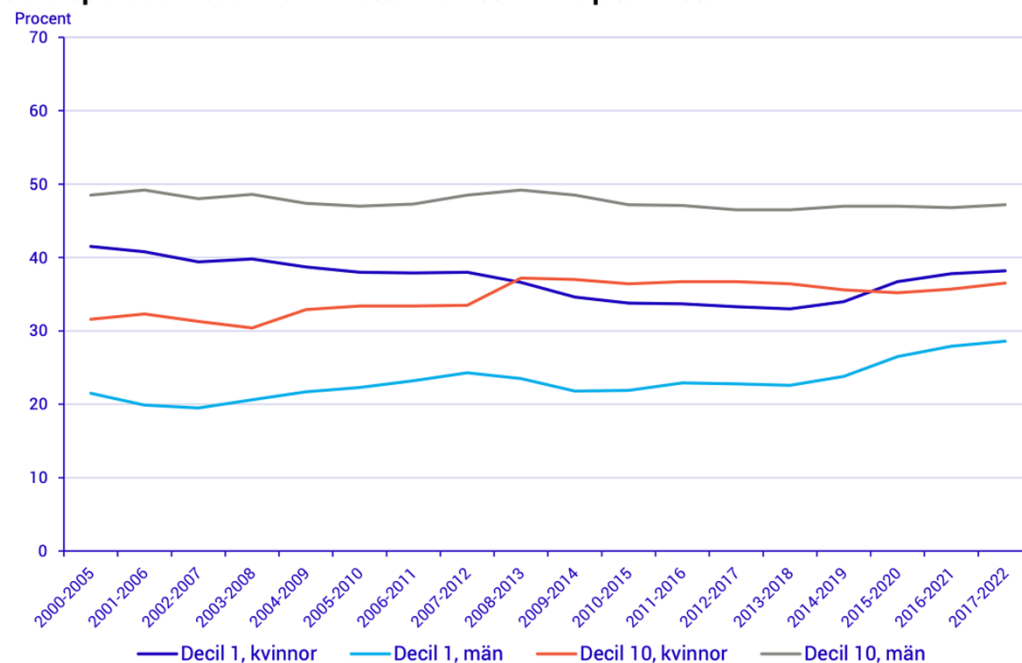

Diagram 1. Andel personer med varaktigt låg respektive hög inkomst efter kön. Sexårsperioder 2000–2022. Nettoinkomst inkl. kapitalvinster

Vad ska vi förvänta oss?
 Är 40 till 30 mycket? Drivs det
 av en del mängd av
 befolkningen? Etc.

2011/2012	2011/2013	2011/2014	2011/2015	2011/2016	2011/2017	2011/2018	2011/2019	2011/2020	2011/2021	2011/2022
67.0	59.0	52.9	47.7	44.7	42.3	40.1	38.8	38.5	36.8	35.1

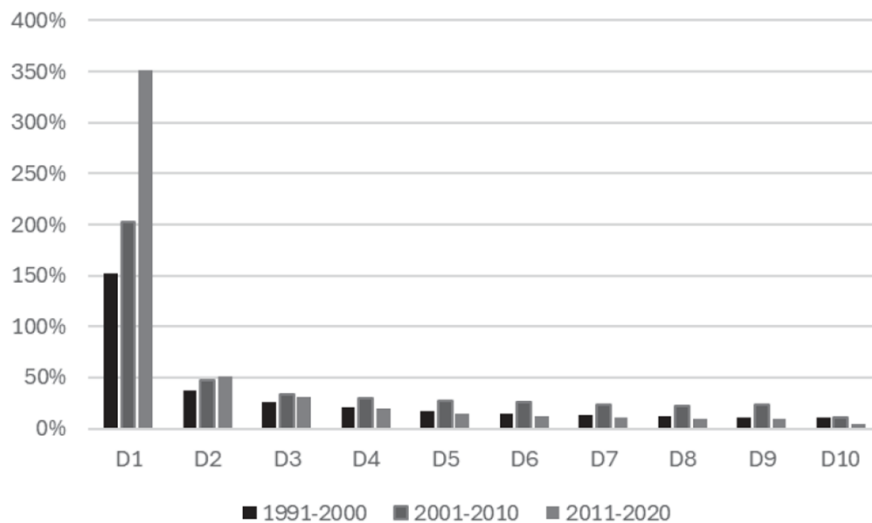
Kvar i D1 efter 1 år, 2år, 3 år, 4,år, etc.

Är det oväntat att inkomster i D1 växer mer än högre upp?

Figur 6.1 Real inkomstökning per decil under perioderna 1991–2000, 2001–10 och 2011–20 för individerna som befinner sig i decilen vid periodens start

Åldersavgränsning: 25–67

a. Procent

Att profilen ser ut så här är inte oväntat (vilket också konstateras i rapporten!) Frågan är vad vi drar för slutsatser? När kan vi säga att tillväxten är “ovanligt pro-poor”, eller “ovanligt pro-rich” etc.?

Figure 9 Median real income growth, by base-year decile group: USA, by period

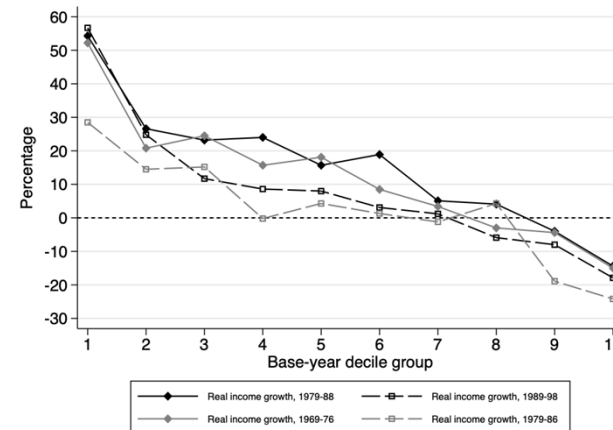
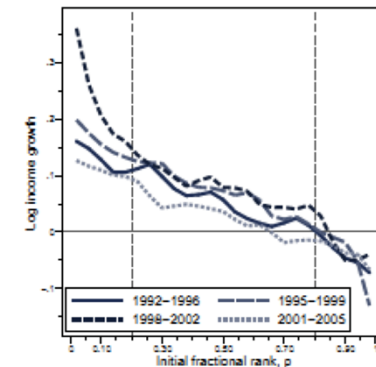

Figure 7 Individual income growth and mobility profiles

Source: Jenkins and Van Kerm (2011).

Mina slutsatser

- **Tvårsnittsanalys och mobilitet är komplementära!** Det är inte så att det ena ger en “sannare” bild än det andra, båda behövs för en fullständigare bild. **Utmärkt att frågan om att fördjupa förståelsen kring detta lyfts!**
- Vissa mått tydligare än andra (fler långvarigt i decil 1 är ett uppenbart problem). Bra att försöka renodla men samtidigt viktigt att ge en fullständigare bild.
 - Vilken roll spelar olika inkomstslag, olika tidsperioder, etc. Speciellt realiserade kapitalvinster uppenbart olika andra inkomstslag i hur de påverkar mobilitet, speciellt i toppen.
 - Man bör nog överväga att ta med hushållsinkomster också. Viktigt för speciellt för vissa fattigdomsfrågor (barn har inte individuella inkomster).
- Frågan är inte om mobilitet ändrar bilden av ojämlikhet utan vilka slutsatser vi kan dra av det vi finner. **De mått som i slutändan föreslås är en bra början!**
- Undvik att göra detta till en fråga som “Har ojämlikheten “egentligen” förändrats?”

TACK!